

Тарасова ніч

Тарас Шевченко

На розпутті кобзар сидить
Та на кобзі грає;
Кругом хлопці та дівчата —
Як мак процвітає.
Грає кобзар, виспіває,
Вимовля словами,
Як москалі, орда, ляхи
Бились з козаками;
Як збиралась громадонька
В неділеньку вранці;
Як ховали козаченька
В зеленім байраці.
Грає кобзар, виспіває —
Аж лихо сміється...
«Була колись гетьманщина,
Та вже не вернеться.
Було колись — панували,
Та більше не будем!
Тії слави козацької
Повік не забудем!

Встає хмара з-за Лиману,
А другая з поля;
Зажурилась Україна —
Така її доля!
Зажурилась, заплакала,
Як мала дитина.
Ніхто її не рятує...
Козачество гине;
Гине слава, батьківщина;
Немає де дітись;
Виростають нехрещені
Козацькі діти;
Кохаяться невінчані;
Без попа ховають;
Запродана жидам віра,

В церкву не пускають!
Як та галич поле крив,
Ляхи, уніати
Налітають, — нема кому
Порадоньки дати.
Обізвася Наливайко —
Не стало Кравчини!
Обізвась козак Павлюга
За нею полинув!
Обізвась Тарас Трясило
Гіркими сльозами:
«Бідна моя Україно,
Стоптана ляхами!»
Україно, Україно!
Серце моє, ненько!
Як згадаю твою долю,
Заплаче серденько!
Де поділось козачество,
Червоні жупани?
Де поділась доля-воля,
Бунчуки, гетьмани?
Де поділися? Згоріло
А чи затопило
Синє море твої гори,
Високі могили?
Мовчать гори, грає море,
Могили сумують,
А над дітьми козацькими
Поганці панують.
Грай же, море, мовчїть, гори!
Гуляй, буйний, полем!
Плачте, діти козацькії, —
Така ваша доля!
Обізвась Тарас Трясило
Віру рятовати,
Обізвася, орел сизий,
Та й дав ляхам знати!
Обізвася пан Трясило:

«А годі журиться!
А ходім лиш, пани-брати,
З поляками биться!»

Вже не три дні, не три ночі
Б'ється пан Трясило.
Од Лимана до Трубайла
Трупом поле крилось.
Ізнемігся козаченько,
Тяжко зажурився,
А поганий Конецпольський
Дуже звеселився;
Зібрав шляхту всю до купи
Та й ну частовати.
Зібрав Тарас козаченьків —
Поради прохати:
«Отамани товариші,
Брати мої, діти!
Дайте мені порадоньку,
Що будем робити?
Бенкетують вражі ляхи -
Наше безголов'я».
«Нехай собі бенкетують,
Нехай на здоров'я!
Нехай, клятї, бенкетують,
Поки сонце зайде,
А ніч-мати дасть раду, —
Козак ляха знайде».

Лягло сонце за горою,
Зірки засіяли,
А козаки, як та хмара,
Ляхів обступали.
Як став місяць серед неба,
Ревнула гармата;
Прокинулись ляшки-панки —
Нікуди втікати!
Прокинулись ляшки-панки,

Та й не повставали:
Зійшло сонце — ляшки-панки
Покотом лежали.

Червоною гадюкою
Несе Альга вісти,
Щоб летіли крюки з поля
Ляшків-панків їсти.
Налетіли чорні крюки
Вельможних будити;
Зібралосся козачество
Богу помолитись.
Закрякали чорні крюки,
Виймаючи очі;
Заспівали козаченьки
Пісню тії ночі, —
Тії ночі кривавої,
Що славною стала
Тарасові, козачеству,
Ляхів що приспала.

Над річкою, в чистім полі,
Могила чорніє;
Де кров текла козацькая,
Трава зеленіє.
Сидить ворон на могилі
Та з голоду кряче...
Згада козак гетьманщину,
Згада та й заплаче!»
Умовк кобзар, сумуючи:
Щось руки не грають.
Кругом хлопці та дівчата
Слізеньки втирають.

Пішов кобзар по улиці —
З журби як заграє!
Кругом хлопці навприсядки,nbsp;
А він вимовляє:
«Нехай буде отакечки!

Сидіть, діти, у запечку,
А я з журби та до шинку,
А там найду свою жінку,
Найду жінку, почастую,
З вороженьків покепкую».

*[6 листопада 1838,
С.-Петербург]*